

MONTSE CASTELLÀ

Orgànic (U98 Music, 2023) és el sisè disc de la cantautora tortosina. Es tracta d'un treball molt singular que parteix d'una experiència traumàtica com és l'extirpació de l'òrgan reproductor. Però **Montse Castellà** ho ha treballat de manera conscienciada i es mostra convincent a l'hora d'explicar el que la commou i li permet avançar. Ella no és optimista, però transmet un ànim esperançat.

TEXT
JOAQUIM VILARNAU

FOTO
ÒSCAR LANAU

“M’han tret la matriu i els ovaris,
i això m’ha afectat fins i tot la veu”

Com ha condicionat el disc una operació tan traumàtica com és l'extirpació dels teus òrgans reproductius?

MONTSE CASTELLÀ: Quan vaig començar, el disc caminava cap a un lloc i vaig haver de fer un viarany. Em van operar al novembre i tot es va endarrerir. Ha estat un procés més lent, més tranquil, perquè jo no tenia energia ni física ni mental.

A cadascuna de les lletres del disc ressaltes un òrgan. Totes són posteriors a l'operació?

M.C: En tenia algunes de fetes i altres les he retocat per lligar-ho, perquè cada lletra està relacionada amb un òrgan del cos humà. Jo ara tinc un òrgan menys... Em vaig adonar que cada sentiment pot estar relacionat amb un dels nostres òrgans.

Hi ha discos que poden ser més cerebrals, altres que són de pell... Aquest és el teu disc més interior?

M.C: Sí, és un disc totalment interior, tot i que la pell també sigui un òrgan. Penso que només des del més profund de dins pots arribar a fora. De la mateixa manera que com més arrelada estic a la meua terra, més ciutadana del món puc ser. Perquè estimo tant un lloc, que en puc estimar d'altres. Tenia unes cançons i després de la intervenció les vaig reescriure. Per exemple, "Som aquí" no se m'havia acudit de vincular-la a un òrgan, que en aquest cas és l'ull. He acabat fent pinzellades lletrístiques.

El disc comença d'una manera molt vitalista i acaba que et venen ganes de plorar.

M.C: La vida és així. Vaig començar el disc de manera optimista i de cop vaig rebre el sotrac. Em van haver d'operar perquè tenia uns miomes que, per sort, han acabat sent benignes. Però al principi no ho sabia. Això no vol dir que el disc només vagi adreçat a les dones menopàusiques operades i que només el puguin entendre elles. El disc comença quan estic bé i passa per totes les fases. Quan s'escolten les cançons es veu que cada emoció té un òrgan que s'hi vincula.

Quina relació hi ha entre els òrgans i les emocions?

M.C: La cançó "La bona mort" parla de l'eutanàsia. No pot ser una lletra vitalista, però tampoc és pessimista. 'Bona mort' no és un oximoron, sinó una manera de reivindicar el dret a una vida i una mort dignes. Des que vaig fer *Salicòrnia* (U98 Music, 2021) he passat una mala ratxa, ha marxat molta gent propera. A "L'amistat", les professions són inventades, però els noms, no. Quan dic 'Marisa enyorada' em refereixo a Marisa Valls, una professora de música íntima amiga meua. Necessito parlar de la mort perquè m'està rondant.

Hi ha dues cançons que són clau. Una és "L'origen de tot" i és la més vinculada a tot aquest procés que has superat.

M.C: Volia fer una cançó feminista, perquè els òrgans que m'han hagut d'extreure són els que tenen a veure amb el fet de ser una dona. La matriu i els ovaris. Tot. Durant uns mesos fins i tot he tingut afectada la veu. He hagut d'anar a una foniàtria i espaiar els dies de gravació del disc. El fet de dedicar-me a cantar ha fet que el postoperatori fos encara més molest. I, com no podia ser d'altra manera, l'òrgan del qual parlo és la matriu, que, a més, ocupa les pàgines centrals del llibre, una decisió que tampoc no és casualitat. També hi apareix Montse Llusa, que és amiga meua i encara està de baixa i no pot anar a treballar a RAC1, però recita a "L'origen de tot".

"SOM AQUÍ" (2023)

UN DISC NASCUT DE L'ÚTER

Orgànic és, amb tota probabilitat, el disc més especial de tots els que ha enregistrat l'artista ebrenc **Montse Castellà**. El desencadenant del resultat final va ser una operació quirúrgica a la qual va haver de ser sotmesa: "Em van haver d'operar, no diré que d'urgència, però sí sense perdre temps. I això em va condicionar del tot el disc". Es titula *Orgànic* i és una aclucada d'ull a aquesta vivència, perquè té un òrgan menys: "Em van extreure matriu, ovaris i trompes. No me n'he amagat gens, però tampoc no ho havia explicat obertament. Ara ha arribat el moment, perquè he d'explicar el disc".

Quina ha estat la font d'inspiració?

M.C: He anat buscant referents que fossin clars, com l'autobús de Rosa Parks, l'atzur de Maria-Mercè Marçal, l'anarquisme de Frederica Montseny... La vaig fer perquè estava empenyada, pel que m'estava passant i perquè no havia llegit mai tantes notícies sobre dones maltractades, violades, assassinades... Hi ha un moment en què dic 'a la foguera les manades', que violen xiquetes que tenen l'edat de les nebodes. Tinc la sensació que si en lloc de dones fos un altre col·lectiu, s'actuarija més. La major part és recitat perquè sembli una conversa.

L'altra cançó destacada és "Can Jestona". Què s'hi amaga?

M.C: Als discos sempre m'agrada fer una cançó sobre memòria històrica. Em van regalar el llibre de memòries de Nancy Johnstone, *Un hotel a la costa: Tossa de Mar, 1933-1939* (Tusquets, 2011). No n'havia sentit a parlar, el vaig devorar i vaig veure que podia ser una cançó. Me'l vaig tornar a llegir apuntant-me'n les paraules clau. Estic molt contenta, perquè és una història molt emocionant amb moments espectaculars, com quan no van acceptar l'ajuda del govern britànic per marxar de Tossa i van quedar-se per ajudar la causa republicana.

Has anat a Tossa per reviure la història?

M.C: Sí. L'edifici encara existeix, però no es pot visitar. Està envoltat d'un complex hotelier i el fan servir per allotjar-hi el personal. L'estiu passat vaig anar a l'hotel i em vaig colar a la casa. Volia veure l'espai i em va fascinar. És una llàstima i penso que s'hauria de buscar la manera que fos accessible, ni que sigui un cop al mes. És una història molt potent que no es pot obviar i que hauria de ser coneguda a tot el país.

Acabem amb una pinzellada musical. Com sona *Orgànic*?

M.C: És un disc que puc defensar només amb guitarra i veu. He entès que la gravació i el directe són coses diferents. El disc té *loops*, bases rítmiques... Dels nou temes, només hi ha bateria en tres, com ara "Monosíl·lab", que parla del cor i està feta al ritme d'un batec. Tota la lletra són monosíl·labs, va ser una feinada molt interessant. I, a més, hi ha la col·laboració de **Cesk Freixas** a "Enganxada al cos"